

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ НЕ МАЄ ТЕРМІНУ ДАВНОСТІ

Тетяна ПОМАЗАНОВА

Під егідою Національного комітету Товариства Червоного Хреста України відбувся круглий стіл "Міжнародна Чорнобильська програма – 25 років допомоги і реабілітації людям, які потерпіли від аварії". У заході взяли участь представники вітчизняних та іноземних установ і організацій, що опікуються питаннями надання допомоги постраждалим від Чорнобильської катастрофи

Чимало зусиль доклали представники Товариства Червоного Хреста України (ТЧХУ) для мінімізації наслідків аварії на ЧАЕС у перші роки після трагедії, зокрема, в аспектах інформування населення про радіаційну ситуацію й заходи профілактики. Активну позицію Товариство зберігає й донині. Саме завдяки його представникам, наприкінці 1988 року, після звернення до Міжнародної Федерації Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (МФТХ/ЧП), започаткована Міжнародна Чорнобильська програма гуманітарної допомоги і реабілітації. Як результат – за період з 1990 року була надана допомога близько 3,5 мільйонам осіб. Варто відзначити, що за 14 років скринінгу (діагностики) щитоподібної залози, бригадами Червоного Хреста обстежено понад 1 мільйон 500 тисяч людей та виявлено 2 тисячі 419 підтверджених випадків раку цього органу. Щорічно 30 тисяч дітей – мешканці забруднених територій, отримують полівітаміни в рамках Програми.

Представник Міжнародної Федерації Червоного Хреста та Червоного Півмісяця по регіону Білорусь та Україна Златко Ковач відзначив, що ця Програма є однією з найбільш довготривалих у сфері діяльності Федерації. Більше того, вона увійшла до Плану Дій ООН щодо Чорнобиля на третє десятиліття після аварії, тобто на період до 2016 року.

Під час свого виступу Президент Товариства Червоного Хреста України Іван Усіченко, зокрема поінформував про масштаби допомоги постраждалим. Понад 10 тисяч активістів цієї організації брали участь в евакуації населення, його розселенні, розміщенні в санаторіях і таборах, надавали гуманітарну та психологічну допомогу. У 1986 році за рахунок коштів Товариства матеріальну допомогу отримали майже 100 тисяч евакуйованих. Загальна сума допомоги склала близько 16 мільйонів доларів США. Крім того, Науковий центр радіаційної медицини НА МНУ, Республіканський диспансер радіаційного захисту населення та низка інших лікувально-профілактичних установ отримали необхідну медичну апаратуру на суму 3 мільйони доларів США. Кошти виділялися й на придбання ліків для самотніх людей похилого віку та інвалідів – мешканцям п'яти районів Київської та Житомирської областей, на оздоровлення дітей із радіаційно забруднених регіонів.

Завдяки клопотанням ТЧХУ стало можливим отримання допомоги від Національних Товариств інших країн – Іспанії, Нідерландів, Ірландії, Ісландії, США, Франції, Данії, Болгарії та багатьох інших. Понад 3 тисячі українських дітей отримали можливість оздоровитися в їхніх таборах відпочинку. З гиркотою Президент Товариства відзначив, що протягом п'яти непростих років після аварії всі гуманітарні питання ТЧХУ доводилося вирішувати самотужки, оскільки радянське керівництво не вважало за потрібне звертатися за допомогою до міжнародних організацій. Долаючи перешкоди, все ж таки вдалося заснувати Міжнародну Чорнобильську програму, і першою її фазою стало радіологічне дослідження продуктів харчування та навколишнього середовища в забруднених регіонах. Пізніше розпочалося проведення медичного обстеження постраждалого населення.

Нині чимало добрих слів говориться на адресу пересувних діагностичних лабораторій, яких нині працює три: в Житомирській, Волинській, Рівненській областях. Завдяки цьому, 45 тисяч мешканців із потерпілих від аварії територій мають змогу пройти обстеження. Зокрема, відповідно до Програми, робота спрямована на виявлення злоякісних новоутворень щитоподібної залози у категорії людей, вік яких на момент аварії складав від 0 до 18 років.

Координатор Програми Микола Нагорний, у свою чергу, уточнив, що раніше цільову групу обстеження складали люди, вік яких на момент аварії не перевищував 18 років, але нині відбувається її розширення. "Зараз ми обстежуємо людей, яким на момент катастрофи було до 40 років", – сказав він та додав, – медичний скринінг проводиться не лише серед людей, які проживають на забруднених територіях, а й серед мешканців відносно чистих регіонів, оскільки радіоактивний йод після аварії на ЧАЕС поширювався практично по всій території трьох найбільш постраждалих країн.

Керівник ТЧХУ відзначив постійну підтримку Японського Товариства, яке протягом 20 років є постійним донором Міжнародної Чорнобильської програми. Незважаючи на складну ситуацію сучасної доби, Президент цього Товариства підтвердив готовність підтримувати та фінансувати Програму й надалі.

НІ – "ФЕНОМЕНУ ЗАБУТОГО ЧОРНОБИЛЯ"

Виступаючи на заході, Генеральний директор Наукового центру радіаційної медицини, член-кореспондент НА МНУ Володимир Бебешко, підкреслив: після Чорнобиля – ніхто не став здоровішим, що вже є очевидним фактом для всіх. Зокрема, в період із 1986-го року з 37 % здорових дітей залишилося лише 13-15 %, серед дорослих – картина не краща, дуже багато осіб мають низку хронічних захворювань. Нині ми маємо 6 043 дитини, що захворіли на рак щитоподібної залози.

"Сьогодні хвороби, які розвинулися внаслідок Чорнобильської катастрофи, додають свій негативний внесок у загальний стан здоров'я української пацієнта", – сказав він. – На жаль, нині вступає в силу "феномен забутого Чорнобиля", але "Фукусіма" вже не дозволить забути про ядерну катастрофу 1986-го та інші, бо це – загрози для всього світу".

За словами вченого, раніше чимало аспектів трагедії просто недооцінювали, зокрема не одразу почали евакуацію людей із 30-кілометрової зони, внаслідок чого вони отримали дозу опромінення. "Це ті люди, які мають перебувати під нашим наглядом, – зауважив він. – І роль ТЧХУ – особлива в цьому контексті, адже патронаж є і завжди має залишатися важливим напрямом у роботі".

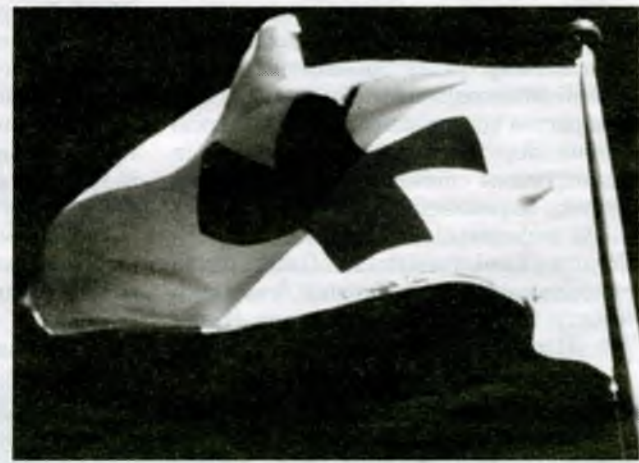
Валерій Терещенко – заступник директора з наукової роботи з питань чорнобильських проблем ДУ "Інститут ендокринології та обміну речовин імені Василя Комісаренка НА МНУ", вкотре підтвердив, що накопичений за 25 років досвід вивчення медичних наслідків Чорнобиля, переконливо свідчить про збільшення одного з їхніх негативних проявів – захворювання щитоподібної залози. Уже в 90-ті роки частина прооперованих з приводу захворювань цього органу – зросла.

– Радіаційна біологія та медицина не знає, скільки ще відбудуватиметься зростання цієї патології, як не має відповіді й на те, чому в одних людей після дії чорнобильського йоду захворювання проявилось в 90-му році, а в інших – у 2010-му, – відзначив він.

За його словами, – це тільки видима вершина айсберга. "На жаль, діагностика захворювань щитоподібної залози погано поставлена на периферії, і, як правило, захворювання розвивається безсимптомно, тому є і будуть випадки "запущених" раків, коли допомогти вже важко", – констатує він. На думку пана Валерія, діагностичні машини бригад Товариства – на часі, оскільки працюють в одному з основних напрямів роботи щодо мінімізації наслідків Чорнобиля, а проведення навіть одноразового обстеження вікової групи ризику (діти та підлітки на момент аварії) – дуже потрібне. Це вкотре підтверджує важливість роботи Червоного Хреста.

ЧОРНОБИЛЬ – ЯК СИГНАЛ ДО ОБ'ЄДНАННЯ ЗУСИЛЬ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОСТІ

Генеральний секретар Білоруського Товариства Червоного Хреста Віктор Колбанов нагадав, що 23 % території Білорусі, де мешкало 2 мільйони осіб, вікомногого 86-го року були забруднені довгоіснуючими радіоізотопами. Нині на цих землях проживає 1 міль-

йон 600 людей. Він поінформував присутніх щодо медичних проблем, котрі зберігаються в країні. Зокрема, очільник Білоруського Товариства відзначив, що окрім зростання захворювань щитоподібної залози, з'явилися й проблеми стосовно молочної залози у жінок та передміхурової у чоловіків. Крім того, збільшується частка негараздів, пов'язаних із тривалим стресом, – захворюванням серцево-судинної системи.

– Вчені прогнозують зростання раку щитоподібної залози на рівні 5 %, збільшення доброякісних і злоякісних вузлових патологій у дітей від дії радіонуклідів, а саме – 14 тисяч нових випадків очікується в найближче п'ятиліття, з них 4,5 тисяч – радіаційно-індукованих, – розповів він.

Представник Білорусі переконаний, що значну роль у розв'язанні існуючих проблем відіграють пересувні діагностичні лабораторії. За останні роки, скринінгу піддали замість запланованих 45 тисяч осіб – 57 тисяч. За його словами, в 50 % обстежених виявлено патологію щитоподібної залози.

Крім того, він відзначив, що не завжди можна знайти повне розуміння ситуації у потенційних донорів. "Вважається, що наші проблеми вже нецікаві. Є деякі висновки МАГАТЕ, з якими важко погодитися, оскільки вони не є об'єктивними і применшують проблеми, що ми маємо", – говорить Віктор Колбанов.

Сергій Кобець – завідувач міжнародним відділом Російського Червоного Хреста, зокрема відзначив, що в Брянській області, котра вважається найбільш потерпілою від дії мирного атома (забруднення складає 64 %), в рамках Чорнобильської програми діє одна пересувна діагностична лабораторія.

Серед медичних проблем перше місце посідають захворювання щитоподібної залози. Він нагадав: "Після вибуху реактора поглинання цим органом радіоактивного йоду було колосальним, і науково доведено – в осіб від 0 до 4 років на момент аварії це негативно вплинуло на подальший розвиток". Він зауважив, що в середині 90-х років захворюваність на рак цього органу в Брянській області перевищувало загальноросійський показник у 10-14 разів, нині – в 3,5 рази.

На його думку Програму потрібно розширювати, шукати нових донорів. Ситуація, що сталася в Японії, вкотре довела, якою б економічно розвинутою не була країна, від катастроф ніхто не застрахований.

– Ми закликаємо звернути більшу увагу на Чорнобильську проблему, бо в таких трагедіях немає терміну давності. Те, що трапилося, має стати сигналом для об'єднання загальних зусиль. Ми маємо підключати різні громадські організації, активно спілкуватися із зарубіжними партнерськими спілками Червоного Хреста, удосконалювати методи роботи у сфері надання медико-санітарної та психологічної допомоги. Тим самим, ми вдосконалюємо методи на майбутнє, бо всі повинні мати чіткий алгоритм дій, як поводити себе в разі радіоактивної аварії, зазначив Сергій Кобець.